

Things Medlemmer: Niemedet med, at jeg androg paa, at en Adresse maatte blive indgivet til Hs. Majestæt, var simpelt hen at faae denne Sag sat paa Dagsordenen. Sagen har nu været gjort til Gjenstand for Overveielse af et Udvalg, og derved ere de almindelige Antydninger, der allerede vare opstillede i en Skrivelse fra Folkethingets Udvalg til Indenrigsministeren, og af denne have været forelagte Statsraadet, gjorde til Gjenstand for den omhyggeligste Undersøgelse. Ved at sammenligne de tvende Actstykker, hiin Skrivelse og de Indstillinger til Beslutning, som nu fra Udvalgets Side foreligge, vil man see, at disse væsentligt kun ere: Formulering af hiin, med nogle Modificationer, der ere en nødvendig Følge af den noget forskjellige Stilling; men det vil tillige sees, at der i Indstillingerne er foretaget nogle Realitetsforandringer, som jeg dog ikke troer fra nogen Side kunne vække Ansød. De gaae navnlig ud paa at fjerne et hvilket som helst Udtryk, der kunde blive betragtet som en Anerkjendelse af nogensomhelst Slags Medeieendom eller Arveret med Hensyn til Fæstegodset — et Spørgsmaal, der ved Siden af de meget solide praktiske Resultater, det medfører, kun har en juridisk Betydning; men dog som saadant har en stor Betydning. Der er ikke paaستاet nogen Medeieendom eller Arveret, men i ethvert Tilfælde har der under de tidligere Forhandlinger indblandet sig Ansøuelser, som vare egnede til at vække Ansød hos den ene Side; men jeg troer ikke, at denne Sag i rolige og fredelige Tider kan føres tilende uden Samtykke fra begge Sider, og jeg skal være den Sidste til at ønske, at der skulde fremkomme eller fremtvinges et Resultat under saadanne Omstændigheder, hvor den ene Side indtil en vis Grad var bragt til Tausshed.

De Indstillinger, som der saaledes foreslaaes det høitærede Thing at udtale i Form af en motiveret Dagsorden, gaae, som det vil sees, først og fremmest ud paa, at ingen, overeensstemmende med den bestaaende Lovgivning indgaaet Fæstecontract ophæves. Derved er ikke blot fjernet en meget respectabel — om jeg saa tør sige — fra et mere theoretisk Standpunkt reist, Betænkelighed ved de tidligere An-

dragender i denne Sag. — Der er nu ikke Tale om at gribe forstyrrende ind i Contractsforholdene, eller at berettigge Noget til eensidigt at gjøre Forandring i en i Overeensstemmelse med den bestaaende Lovgivning indgaaet Contract — denne Bestemmelse vil tillige indeholde en stor Beroligelse for alle dem, der fuldkomment oprigtigt, i Bondestandens Interesse, med en vis Ungstellighed have seet paa Fjernelen af et Forhold, der paa mange Steder — jeg behøver ikke at vende Dinene langt bort for at finde Exempler derpaa — har noget for Bondestanden overordentlig Fordeeltigt, og i sin hele Udvikling meget Smukt. Der er derved tillige forbeholdt en Berettigelse til at fortsætte dette Forhold, hvor det er vedkommende Parter's Dasse, saa at der altsaa ikke ved nogen voldsom Indgriben fra nogen Side forstyrres Noget, der i og for sig paa de givne Steder og under de givne Vilkaar er til alle de Interesseredes sande Fordeel; men paa den anden Side aabnes der Udvei til at faae dette Forhold løst paa en Maade, der byder begge Parter store Fordelse. Det skal staae Parterne frit for at træffe Overenskomst om Fæstets Overdragelse med den Indskrænkning for Godseieren, der fra Arils Tid har gjældt og ved de meest utvivlsomme Love er hjemlet for Benyttelsen af Fæstegodset, eller om man vil udtrykke det saa, den moraliske Forpligtelse til at lade Fæstestederne blive i Fæsternes Familier, saalange der i dem er Personer, der paa nogen Maade ere stikkede til at indtræde i et saadant Forhold, og at lade Fæsternes Familie faae Stederne paa billigere Vilkaar, end Vedkommende godt vide, at de kunne opnaae ved at emancipere sig fra dette moraliske Baand, der meget sjældent forresten er blevet misagtet; hvilket bedst sees af den store Opmærksomhed, den store Brede, kan jeg gjerne sige, det har vakt, hvergang man har kunnet paavise et enkelt Factum, hvor det er blevet tilfidesat, uagtet det er anerkjendt, at det kun er et moralisk Baand. Hvor derimod en saadan Overenskomst ikke kunde finde Sted, der er — og det er egentlig det Contractmæssige i hele Sagens Ordning — der er det blevet vedtaget at udtrykke disse Baand som en Brøkke af den fulde Værdi. Det vil sætte Bonden istand